

Tomasz Załuski

Performance i powtórzenie

Sztuka i Dokumentacja nr 9, 48

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

PERFORMANCE I POWTÓRZENIE

Redaktor sekcji Tomasz Załuski

Wprowadzenie

Sekcja tematyczna „Performance i powtórzenie” jest poświęcona współczesnym przemianom praktyk performatywnych oraz krytycznym rewizjom dominującej teorii sztuki performance. Teoria ta głosi, że specyfika sztuki performance ma leżeć w „niepowtarzalności”. Niemożność powtórzenia ma się przejawiać przynajmniej na czterech różnych płaszczyznach. Po pierwsze, sztuka performance nie jest odtwarzaniem, lecz tworzeniem na żywo – nie jest powtórzeniem uprzedniego scenariusza, lecz działaniem się procesu twórczego w trakcie samego zdarzenia. Po drugie, performance, będąc improwizowanym działaniem na żywo, nie może jako taki zostać powtórzony. Po trzecie, dokumentacja performance czyli powtórzenie jakie po nim pozostaje, nie ma racji bytu i właściwie – jeśli trzymać się konsekwentnie zasady efemeryczności – nie powinna zaistnieć, a jeśli już zaistnieje, to tylko jako niedoskonały ślad, który nie jest w stanie oddać charakteru tego, co zaszło i bezpowrotnie odeszło w przeszłość. I wreszcie, sztuka performance nie powinna się nawet powtarzać, w swej istocie i definicji, w poszczególnych wystąpieniach: każdy performance powinien być autotransgresją i nową definicją samej sztuki performance.

Publikowane tu teksty są nie tylko próbą odejścia od tej tradycyjnej teorii performance, ale też refleksją nad poszerzaniem się pola praktyk performatywnych o coraz liczniejsze strategie powtórzeniowe. Tomasz Załuski szkicuje przemiany podejścia do problematyki powtórzenia w sztuce performance od przełomu lat sześćdziesiątych i siedemdziesiątych do współczesności, uwydatnia też zarysy wyłaniającego się w wyniku tych przemian „krytycznego dyskursu o sztuce performance”. Omawia pojęcia, strategie analityczne i tematy tego dyskursu, które niosą ze sobą największych potencjał analityczny, krytyczny i kulturowy. Ewa Wójtowicz prezentuje współczesne formy istnienia sztuki performance w kulturze sieciowej. Analizuje występujące tam sposoby ponownego użycia dokumentacji działań efemerycznych, nowe relacje między działaniem a dokumentacją, a także działania specyficzne dla środowiska sieciowego, jak performance kodu oraz kreowanie tożsamości w świecie Second Life i na platformach społecznościowych. W tym ujęciu performance staje się jedną z postprodukcyjnych re-praktyk i wpisuje się we współczesną kulturę remiksu. Katarzyna Bojarska wykorzystuje zaś psychoanalityczną koncepcję powtórzenia oraz problematykę pamięci traumatycznej do interpretacji *Pamiętnika z powstania warszawskiego* Mirona Białoszewskiego. Utwór ten jest traktowany jako jeden z elementów swoistego performance pamięci: wielopostaciowego, wciąż na nowo odgrywany procesu przepracowywania wspomnień powstańczych autora. Utwór literacki staje się jednym z mediów, a zarazem jednym ze sposobów dokumentacji tego performance pamięci.

